

Edebiyat bahçesinden bir meyve...

Nizamülmülk
SİYASETNAME'DEN
SEÇMELER

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	7
<i>Nizamülmülk (1018 - 1092)</i>	9
<i>Siyasetname</i>	11
Yusuf Peygamber Böyleyse?.....	15
Hazret-i Ömer'in (r.a.) Hesabı.....	16
Nuşirevan'ın Adaleti.....	17
Hakkını Arayan Eşek.....	25
Halife Mansur'un Adaleti.....	27
Fırsatçılığın Sonu.....	28
Ebu Ali Dakkâk'ın Nasihati.....	29
Kalp Güzelliği.....	30
Adalet ve İlme Dair.....	32
İyiliğin Mükâfâtı.....	34
Habercinin Önemi.....	36
Sultan Alp Arslan'ın Tedbiri.....	42
Sultandan Habersiz İş Olmaz.....	43
Bir Ülkeye İki Padişah Sığmaz.....	44
Azududdevle ile Kâdı.....	47

Sultan Mahmud ile Kâdı.....	57
Alp Tigin ve Sebük Tigin.....	64
Öfkeyi Yenmek.....	66
Hazret-i Hüseyin ile Hizmetçi.....	67
Cömert Olduğu Müddetçe.....	68
Aklım Başımda Değildi.....	71
Can Nimeti.....	71
İki Kere Aferin.....	73
İyilik Ertelenmez.....	74
Acele Karar Verilmez.....	75
İyi ile Kötü.....	77
Devlet Hazinesi Halkındır.....	84
Hazret-i Ömer'in Korkusu.....	87
Hazret-i Musa ile Koyun.....	90
Reis Hacı'nın Hikâyesi.....	92
Sultan Alp Arslan'ın Ufku.....	95
Hazret-i Ömer'in Öfkesi.....	100
Fahruddevle'nin Veziri.....	101
Yahudi Öldü.....	105
Soylu Vezir.....	109
İskender'in Basireti.....	115
Büzürcmihr'in Firaseti.....	116
Peygamber Efendimiz'in Vasiyeti.....	117
Yusuf ile Kersef.....	118
Nûşîrevân ile Büzürcmihr.....	122
Hasan Meymendî ile Altuntaş.....	123
Hazret-i Ömer'in Cevabı.....	125
Sultan Mahmud ile Tüccar.....	125
Yıkık Duvar.....	127

ÖNSÖZ

Tarih boyunca devlet adamlarının ülkeyi nasıl idare etmesi gerektiği hususunda çeşitli kitaplar yazılmıştır. Devlet idare etmek, ahlak ve adalet gibi iki önemli esasa dayalı olduğu için, âlimler, idarecileri ikaz etmek ve onlara tavsiyelerde bulunmak istemişlerdir. Bu maksatla Nasihatname / Siyasetname tarzında eserler yazılmış, bu tür etrafında önemli bir gelenek oluşmuştur. Selçuklu devri vezirlerinden Nizamülmülk'ün Sultan Melikşah adına yazdığı *Siyasetname* de bu tür ahlakî-didaktik kitaplar arasındadır.

Nizamülmülk, yarım asırlık devlet adamlığı tecrübesini, *Siyasetname* ile müşahhas hale getirmiştir. Eserin, hem tarihî hem de edebî kıymeti vardır. 50 fasılda yer yer tarihî hadiselerden yararlanılmıştır. Ancak müellifin, tarihî şahıslar yanında temsili hadiseler de yer verdiği olmuştur.

Siyasetname, iyi ve adaletli bir devlet adamının nasıl olması gerektiğini ekseriyetle temsili hikâyelerle anlatır. “İyi bir idareci nasıl olmalıdır?” sualine eserde âyet-i kerîmeler ve hadîs-i şerîflerle ve veciz sözlerle mükemmel cevaplar verilmiştir.

Nizamülmülk, bilhassa Gazne tarihinden numuneler vermiş, böylece Selçuklu sultanlarının bir önceki Türk hanedanının tarihinden ve akıbetinden ibret almasını hedeflemiştir. *Siyasetname*'de müminlerin emirleri Hazret-i Ömer ve Hazret-i Ali (r.anhümâ) efendilerimiz başta olmak üzere; Abbasi halifelerinden Harun Reşid, Me'mun ve Mansûr; Gazneliler devrinin büyük sultanı Gazneli Mahmud ve veziri Hasan Meymendî; Sasani hükümdarı Nuşirevan ve veziri Büzürçmihr; Büveyhoğulları sultanlarından Azududdevle ve Selçuklu sultanı Sultan Alp Arslan gibi birçok tarihi şahsiyet bulunmaktadır.

Siyasetname'de müellif, öncelikle ele aldığı konuyla ilgili fikirlerini bildirir, sonra hikayelerle görüşlerini destekler. Her konunun başında ve sonunda, derin bir tecrübe ve müşahedeye dayanan fikirler vardır.

Biz bu çalışmada tercümeleri yaparken Huber Darke neşrini (Tahran, 1347/1968) kullandık. Hikayeler Farsça aslına sadık kalınarak tercüme edilmiş, yer yer anlaşılmayı kolaylaştıran tasarruflarda bulunulmuştur. Eserde geçen bazı şahıs ve yer isimleri dipnotlarda izah edilmiştir. Kitabın giriş kısmında Nizamülmülk ve *Siyasetname* hakkında özet bilgi verilmiştir.

Siyasetname, faziletli bir devlet adamının nasıl olması gerektiğini, geçmişten geleceğe asla eskimeyecek adalet, ahlak, cömertlik, iyilik ve tevâzu gibi mefhumların, iyi bir devlet adamının ayrılmaz vasıfları olduğunu bildirmektedir.

Doç. Dr. Ozan YILMAZ